

การจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

ธิตี ปัญญาอินทร์¹ / ธนพล ตีรชาติ² / ธนิน กรอธพิงค์³

^{1,2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อีเมลล์: thiti.py@bru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน 2) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามแผนการเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาทฤษฎีการสอดทำนอง สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จำนวน 18 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ที่ประกอบด้วย ขั้นตอนการคิดและเลือกหัวข้อเรื่องโครงงาน การวางแผนโครงงาน การปฏิบัติโครงงาน การเขียนรายงาน การนำเสนอผลงาน การแสดงผลงาน ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการการสอนแบบโครงงานเป็นฐานได้อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และคะแนนทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรี การสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2560

Music Theory Learning Process Management Using Project Based Learning to Improve Lifelong Learning Skills

Thiti Panyain¹ /Thanapon Teerachat²/ Thanin Kornatipong³

^{1,2,3} Lecturer, Ph.D., Program in Music Education, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

Email: thiti.py@bru.ac.th

Abstract

The purposes of this research were to: 1) develop the process of the Music theory learning process management using Project Based Learning; 2) study the results of the Music theory learning process Management process using Project Based Learning. The sampling groups of this research were 18 graduate students at the Faculty of Education chosen by purpose sampling for the Second semester of academic year 2016.

The results of this research were as follows: 1) The process of Music theory learning management of Project Based Learning subject consisted of the topics, planning and project learning, data collection, write the project and results presentation and booklet. The results of Music theory learning process management using Project Based Learning which helped the sampling group students to get more effective knowledge well understood of the process of Music theory learning management of Project Based Learning and get more efficacy and developed. The results of the sampling group students using Project Based Learning was activities indicated that the post-test achievement scores of the sampling group were significantly higher than the pre-test and Lifelong Learning Skills in very good quality.

Keywords

Music theory learning Management, Project Based Learning, Lifelong Learning Skills

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21

ซึ่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการที่เกิดจากการค้นหาและได้รับความรู้ใหม่ หรือเป็นการพัฒนาความรู้ที่มีอยู่เดิม อันจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมมนุษย์และการปฏิบัติด้านต่าง ๆ ที่ต้องใช้ความรู้ ทักษะ รวมถึงการแสดงออกในเรื่องทัศนคติและค่านิยม การเรียนรู้สามารถพัฒนาได้โดย การศึกษา การฝึกปฏิบัติ และการเสริมแรง และเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ตลอดชีวิต (Birkenholz, 1999 cited in Tuamsuk, Kwiecien, and Sarawanawong, 2013)

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มทักษะกระบวนการคิด โดยเฉพาะการคิดสร้างสรรค์ที่นับวันจะมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมฐานความรู้และการนำมาซึ่งการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพของบัณฑิตให้สามารถแข่งขันในตลาดแรงงานของประเทศได้ และประการที่สำคัญจากการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา การจัดการเรียนการสอนจะต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่เน้น “การเรียนรู้” มากกว่า “การสอน” โดยมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความคิดสร้างสรรค์โดยสถาบันต่างๆ ที่ภาครัฐและภาคเอกชนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย และสามารถตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจโดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการอื่นใดไปใช้ในการศึกษาหาคำตอบในเรื่องนั้น ๆ โดยมีครูผู้สอนคอยกระตุ้น แนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมอิสระและพัฒนาตนเอง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ มาเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงาน อันเป็นประโยชน์ตามความถนัดและความสนใจ สามารถทำงานอย่างมีระบบ มีกระบวนการทำงาน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถนำเสนอผลงานของตนและกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ และประเมินผลงานของตนเองได้ นำเสนอผลการวิเคราะห์การประเมินผล พร้อมข้อเสนอแนะ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขผลงานต่อไป

กระบวนการจัดการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่ดี เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นครูดนตรีในสังคมศตวรรษที่ 21 ซึ่งสังคมนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยการ

เรียนรู้ในสังคมสามารถเกิดขึ้นได้อย่างหลากหลายและตลอดเวลา ด้วยการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งเอื้อต่อทักษะของการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน โดยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เป็นความรู้ใหม่ รับรู้ในการเปลี่ยนแปลงๆ ของสังคมโลก ทั้งนี้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาในระดับสูงสุด ในระบบการศึกษา ซึ่งศาสตร์ทางด้านดนตรีศึกษาเป็นศาสตร์ที่ต้องพัฒนาต่อไป ในปัจจุบันหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาเป็นหลักสูตรที่ผลิตครูดนตรี ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ใช้เวลาในการศึกษาเป็นเวลา 5 ปี ซึ่งแตกต่างไปจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี 4 ปี โดยหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษานั้นมุ่งเน้นผลิตครูดนตรี ซึ่งในหลักสูตรกำหนดให้เรียนสาระวิชาชีพครูเพิ่มกว่าหลักสูตรเดิมที่ผ่านมา และกำหนดให้เรียนเกี่ยวกับการวิจัยทางดนตรี การจัดการเรียนรู้ทางดนตรี และการจัดกิจกรรมเสริมทางครูดนตรี ทั้งนี้รายวิชาภาคทฤษฎีเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดนตรีที่มีความสำคัญเป็นส่วนเชื่อมความสัมพันธ์เกี่ยวข้องในการปฏิบัติดนตรี และการศึกษาดนตรีในด้านอื่นๆ กลุ่มรายวิชาทฤษฎีเป็นการ ศึกษาเนื้อหาต่าง ๆ ของดนตรี อาทิเช่น ประวัติศาสตร์ดนตรี ทฤษฎีดนตรี การวิเคราะห์ดนตรี การเรียบเรียงเสียงประสาน ซึ่งเนื้อหาสาระดนตรีในรายวิชาต่างๆ นั้นมีความสำคัญต่อผู้เรียนที่ศึกษาทางด้านดนตรี วิชาทฤษฎีดนตรีนี้ เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการเรียนวิชาอื่น ในหมวดทฤษฎีดนตรีต่อไป เช่นวิชาการเรียบเรียงเสียงประสาน (Harmony) การเรียบเรียงสำหรับวงดนตรี (Orchestration) วิชาสังคีตลักษณะและการวิเคราะห์ (Form and Analysis) วิชาลีลาสัมพันธ์หรือวิชาการสอดทำนองเพลง (Counterpoint) เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการเรียนวิชาดนตรีปฏิบัติ (Music Skill) ตลอดจนวิชาประวัติและวรรณคดีดนตรี (Music History and Literature) (ณัชชา โสคติยานุรักษ์, 2542: บทนำ)

การจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีโดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นกิจกรรมที่ช่วยผู้เรียนได้เรียนรู้และค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลายรูปแบบและเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนรู้เกิดกระบวนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้จากโครงการที่ผู้เรียนได้จัดทำ ตลอดอาจนำไปเชื่อมโยงสถานการณ์จริงในชีวิต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐานมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นการคิดและเลือกหัวข้อ 2) การวางแผน 3) การปฏิบัติ 4) การเขียนรายงาน 5) การนำเสนอผลงาน ซึ่งจะเป็นการสร้างพื้นฐานที่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนที่จะเป็นครูดนตรีที่เห็นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานและมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาดนตรี พัฒนาผู้เรียนและสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนากระบวนการและผลการจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เรียนตามแผนการเรียนของคณะครุศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาทฤษฎีการสอดทำนอง จำนวน 18 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน

2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลการเรียนรู้

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา คือ การจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานและ ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาของจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานมีดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวที่ใช้ในการวิจัย

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรีศึกษาที่เรียนตามแผนการเรียนของคณะครุศาสตร์ ในภาคศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาทฤษฎีการสอดทำนอง จำนวน 45 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่เรียนตามแผนการเรียนของคณะครุศาสตร์ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาทฤษฎีการสอดทำนอง จำนวน 18 คน

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

การจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีแบบโครงงานเป็นฐาน และทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ระยะเวลาในการทดลอง

การจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีโดยการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาทฤษฎีการสอดทำนองในภาคศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 รวมเป็นเวลา 15 สัปดาห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการกลุ่มตัวอย่างที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ตลอดภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559 และวัดผลการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ ในการสอบปลายภาค

การวิเคราะห์ข้อมูล

หาค่าเฉลี่ยการประเมินประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย หาค่าเฉลี่ยการสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน มีทั้งหมด 5 ขั้น 1) ขั้นการคิดและเลือกหัวข้อ 2) การวางแผน 3) การปฏิบัติ 4) การเขียนรายงาน 5) การนำเสนอผลงาน การดำเนินการวิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการคิดและเลือกหัวข้อ ผู้เรียนจะต้องคิดและเลือกหัวเรื่องประพันธ์ทำนองเพลงโดยใช้ทฤษฎีการสอดทำนอง หรือเลือกบทเพลงวิเคราะห์ที่ประพันธ์โดยใช้หลักทฤษฎีการสอดทำนองเพลง โดยอธิบายถึงที่มาของโครงงาน ว่าทำไมจึงอยากศึกษา บทเพลงที่ผู้เรียนเลือก หรือประพันธ์ทำนองเพลงที่ผู้เรียนสร้าง มักจะได้มาจากความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของผู้เรียนเอง ซึ่งหัวเรื่องของโครงงานควรเฉพาะเจาะจงและชัดเจน เมื่อใครได้อ่านชื่อเรื่องแล้ว ควรเข้าใจ และรู้เรื่องว่า โครงงานนี้ทำอะไร การกำหนดหัวเรื่องของโครงงานนั้น มีแหล่งที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดและสนใจ จากหลายแหล่งด้วยกัน เช่น จากการอ่านหนังสือ เอกสาร บทความ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การวางแผนโครงงาน เป็นขั้นการวางแผนและจัดทำโครงงาน ออกแบบ รวมทั้งการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ ขั้นตอนนี้กลุ่มตัวอย่างจะไปดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต แล้วไปศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ตามที่วางแผนไว้ จากห้องสมุด งานวิจัย บทความ และเว็บไซต์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ วิพากษ์ ร่วมกัน ถึงวิธีการออกแบบดำเนิน งานโครงงานให้มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินโครงงานเพื่อให้เกิด

ความชัดเจนยิ่งขึ้น ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ให้ความรู้กับกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการประพันธ์ทำนองเพลงโดยใช้ทฤษฎีการสอดทำนอง หรือเลือกบทเพลงวิเคราะห์ที่ประพันธ์โดยใช้หลักทฤษฎีการสอดทำนองเพลงเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเริ่มจากทำการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาหรือหัวข้อที่จะทำโครงการ การเลือกแหล่งข้อมูล วางแผนการจัดทำโครงการ รวมทั้งกำหนดกรอบการบันทึก การสังเกตและบันทึกผลการปฏิบัติงานตัวอย่างที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน

2.2 ให้กลุ่มตัวอย่างเขียนการสร้างทำนองเพลง หรือการวิเคราะห์บทเพลงโดยใช้ทฤษฎีการสอดทำนองเพลงต่อผู้สอนเกี่ยวกับการประพันธ์ทำนองเพลงโดยใช้ทฤษฎีการสอดทำนอง หรือเลือกบทเพลงวิเคราะห์ที่ประพันธ์โดยใช้หลักทฤษฎีการสอดทำนองเพลง (ผู้วิจัย) และเพื่อนร่วมชั้น เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข

2.3 กลุ่มตัวอย่างลงมือปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดทำโครงการ เพื่อให้มีความชัดเจนและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

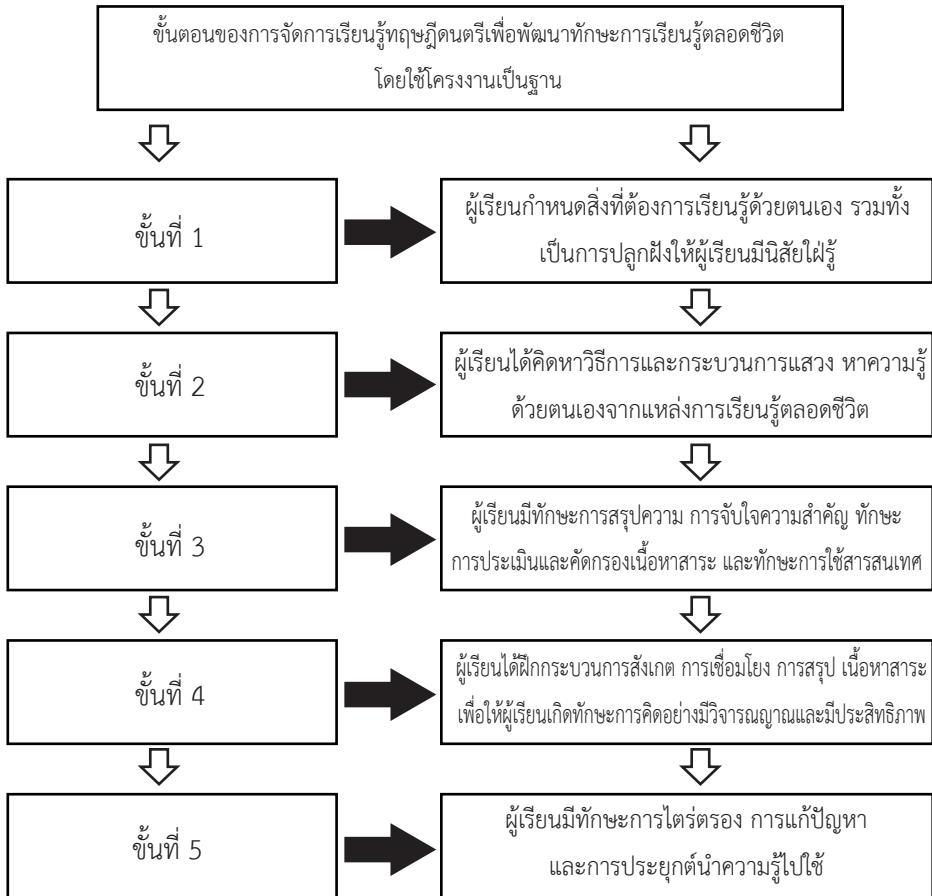
ขั้นที่ 3 การปฏิบัติโครงการ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานตามที่ได้ระบุไว้ ขั้นตอนนี้กลุ่มตัวอย่างต้องพยายามทำตามแผนงานที่วางไว้ ปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ ตลอดจนการบันทึกข้อมูลต่างๆ ว่าได้ทำอะไรไปบ้าง ได้ผลอย่างไร มีปัญหาและข้อคิดเห็นอย่างไร

ขั้นที่ 4 การเขียนรายงาน การประเมินผลระหว่างและหลังการปฏิบัติการ เป็นการติดตามผลการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน เพื่อจะนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาซึ่งแบ่งเป็นช่วงระหว่างการปฏิบัติงาน และหลังการปฏิบัติงาน โดยในระหว่างปฏิบัติงานนั้น กลุ่มตัวอย่างสามารถอธิบายแนวคิดของตนเองได้ ผู้วิจัยให้แต่ละคนรายงานความก้าวหน้าในทุกสัปดาห์ ผู้วิจัยประเมินจากความก้าวหน้าในการพัฒนาโครงการ และประเมินจากการสังเกตกลุ่มตัวอย่าง ส่วนการประเมินหลังการปฏิบัติการ เป็นการรวบรวมเอกสารทั้งหมดนำมาวิเคราะห์ อันได้แก่ คุณภาพโครงการของกลุ่มตัวอย่าง และผลการเรียนรู้ในการสอบปลายภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 การประเมินการวิจัย นำผลการวิเคราะห์คะแนนจากคุณภาพของโครงการ และคะแนนผลการเรียนรู้หลังเรียนจากการสอบปลายภาค นำไปสรุปผลการศึกษา ซึ่งเป็นการสะท้อนกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นที่ 5 การนำเสนอผลงานการแสดงผลงาน การนำเสนอผลงานเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำโครงการ เป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจถึงผลงานนั้น การนำเสนอผลงานอาจทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับประเภทของโครงการ เนื้อหา เวลา ระดับของผู้เรียน เช่น การเล่าเรื่อง การเขียนรายงาน การสาธิต การจัดนิทรรศการ ซึ่งอาจจะมีทั้งการจัดแสดงและการอธิบายด้วยคำพูด หรือการรายงานปากเปล่า การบรรยาย เป็นต้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นฐานได้

อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิ 1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างโดยการจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาทฤษฎีการสอดทำนอง พบว่าก่อนเรียน 21.71 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน 37.95 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่า การเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้สูงขึ้น ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.
ก่อนเรียน	18	21.17	5.42
หลังเรียน	18	37.95	7.53

จากตาราง 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่การจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ก่อนเรียน 21.71 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน 37.95 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่า การจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้สูงขึ้น และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 82.13 ซึ่งสูงกว่าที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 จากผลการวิจัยนี้ ผลนั้นเกิดเนื่องมาจากการให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจ โดยมีขั้นตอนต่างๆ ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบไปด้วย ขั้นตอนการคิดและเลือกหัวข้อ การวางแผน การปฏิบัติ การเขียนรายงาน การนำเสนอผลงาน ซึ่งจะเป็นการสร้างพื้นฐานที่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ซึ่งขั้นตอนต่างๆ นั้น เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

อภิปรายผลการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ประกอบด้วย ขั้นตอนการคิดและเลือกหัวข้อเรื่องโครงงาน ขั้นตอนการวางแผนโครงงาน ขั้นตอนการปฏิบัติโครงงาน ขั้นตอนการเขียนรายงาน ขั้นตอนการนำเสนอผลงานการแสดงผลงาน ผู้สอนกำหนดหัวข้อ บอกรัตถุประสงค์/ข้อกำหนด การทำโครงงาน การวางแผนและจัดทำโครงงาน การศึกษาแนวคิดหลักการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การเขียนโครงงาน การนำเสนอผลและจัดทำรูปเล่ม เป็นกระบวนการที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการสอนแบบโครงงานเป็นฐานได้อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและในรายวิชาทฤษฎีการสอดทำนอง เป็นรายวิชาทฤษฎีดนตรีที่ผู้เรียนเลือกตัวอย่างในการศึกษาส่งผลต่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถพัฒนาทักษะการคิด การสร้างความรู้ด้วยตนเอง และส่งผลต่อระดับผลการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง การจัดการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ช่วยให้ผู้เรียนได้ผลิตงานที่เป็นรูปธรรมออกมา โดยกลุ่มตัวอย่างได้จัดทำโครงงานพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ความสนใจ ความถนัดของตนเอง และการตัดสินใจของตนเอง หาวิธีการแสวงหาความรู้ ประเด็น แนวคิด และวางแผน

ส่งผลให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จ และได้ผลงานตามที่คาดหวัง สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวัฒน์ นิยมไทย (2553) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนด้วยโครงการเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการเลือกในสิ่งที่สนใจ ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีขั้นตอนการทำงานเป็นขั้นตอนเพื่อนำไปสู่ความรู้ใหม่ ๆ สามารถบูรณาการการเรียนรู้แบบโครงการในรูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มได้ โดยมีผู้สอนหรือผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด และสอดคล้องกับแนวคิดของ Hargis (2005) ที่ระบุว่า การสอนแบบโครงการเป็นฐานเป็นวิธีการสอนเชื่อมโยงผู้เรียนเข้ากับการค้นพบจากคำถาม ข้อสงสัยตามความสนใจ ซึ่งผู้เรียนใช้การคิดกระบวนการค้นหาและการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการเป็นรูปแบบวิธีสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าสู่การแก้ปัญหาที่ท้าทายและสร้างชิ้นงานให้สำเร็จด้วยตนเอง ช่วยสร้างสภาวะการเรียนรู้ภายในชั้นเรียน โครงการจะเกิดขึ้นบนความท้าทายจากคำถามที่ไม่สามารถตอบได้จากการท่องจำ สร้างบทบาทหลากหลายขึ้นในตัวผู้เรียนที่ต้องแก้ปัญหา และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แหมมณี (2545ก) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตไว้ว่า แนวการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาและต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยจัดการเรียนรู้ 5 ลักษณะ ได้แก่ เรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนรู้ด้วยการคิดและปฏิบัติจริง เรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เรียนรู้แบบองค์รวม และเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังต้องจัดการเรียนรู้อย่างครบวงจร ได้แก่ รับข้อมูลเชื่อมโยงบูรณาการความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีอยู่เพื่อการเรียนรู้ยิ่งขึ้น

2. ผลการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงการเป็นฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างโดยการจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้โครงการเป็นฐานผ่านรายวิชาทฤษฎีการสอดทำนอง พบว่าผู้เรียนมีคะแนนก่อนเรียน 21.71 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน 37.95 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และคะแนนความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับดีมาก แสดงว่าการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นฐานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้สูงขึ้น เมื่อเทียบผลการเรียนกับการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาเห็นได้ชัดเจนว่ามีความเข้าใจและพัฒนาตนเองได้อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะในกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นฐานสามารถวางแผนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เริ่มตั้งแต่การสังเกตตัวเอง ปัญหาที่จะพัฒนาตนเอง ความสนใจ ความถนัด และเลือกหัวข้อโครงการ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เขียนเค้าโครงของโครงการ ออกแบบตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ตั้งไว้ การนำเสนอผลงาน การแสดงผลงาน จากการสังเกต พบว่า ผู้เรียนได้ลงมือทำอย่างเต็มความสามารถ ผลงานของโครงการมีความคิดสร้างสรรค์ มีแนวคิดใหม่ที่ น่าสนใจ และผู้เรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น มีทักษะในการสื่อสาร ถ่ายทอดผลงานได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ George Lucas Educational Foundation (2001) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยโครงการจะมีประโยชน์ที่หลากหลายทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียนในการที่จะช่วยสร้างองค์ความรู้

จากการค้นคว้า ซึ่งมีผลงานวิจัยที่รับรองว่าการเรียนรู้ด้วยโครงการจะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ช่วยลดการขาดเรียน อีกทั้งยังเพิ่มทักษะในการเรียนรู้แบบร่วมมือ และช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพิ่มอัตราการเข้าเรียน เสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และพัฒนาทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ และเมื่อเปรียบเทียบกับจัดการเรียนรู้แบบอื่นแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน หากผู้เรียนได้มีส่วนรับผิดชอบในการทำโครงการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Guzdiel (1998) ที่กล่าวว่า การให้ผู้เรียนทำโครงการเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าสู่กระบวนการสืบสวน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนต้องใช้การคิดขั้นสูงที่ซับซ้อนขึ้น ดังนั้น จึงเป็นช่องทางที่ดีในการพัฒนากระบวนการทางสติปัญญาของผู้เรียน การเรียนรู้โดยใช้โครงการ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะกระบวนการในการสืบสวน และการแก้ปัญหาแล้ว ยังสามารถช่วยดึงศักยภาพ ที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนออกมาใช้ประโยชน์ด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปปรับใช้

1. การจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยโครงการเป็นฐาน ในรายวิชาทฤษฎีการสอดทำนอง เน้นกระบวนการทำงาน ความรับผิดชอบ ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องเตรียมความพร้อมของผู้เรียนด้านการสร้างความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกทำโครงการตามความสนใจ ความถนัด อันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนอย่างมีความสุข เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และนำความรู้ที่ได้รับเชื่อมโยงไปสู่การใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงอย่างเหมาะสม

2. การจัดการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยโครงการเป็นฐาน ในรายวิชาทฤษฎีการสอดทำนอง สามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับเนื้อหาวิชาอื่นๆ ในการวางแผนกำหนดกิจกรรม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง หรือพัฒนาทักษะต่างๆ อาทิ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาและพัฒนารูปแบบการของการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ
2. ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่นักศึกษาทางด้านดนตรี
3. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับครูดนตรี
4. ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูดนตรีในสังคมศตวรรษที่ 21

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2560

เอกสารอ้างอิง

- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). *กระบวนการที่คนใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมจริราช.
- ทีศนา แคมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัชชา โสคติยานุรักษ์. (2542). *ทฤษฎีดนตรี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- สุวัฒน์ นิยมไทย. (2553). *การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนวิชาชีพแบบผสมผสานโดยใช้*
โครงการเป็นฐานในสถานประกอบการเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานและการแก้ปัญหาสำหรับ
นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพช่วงอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Guzdial, M. (1998). *Technological support for project-based learning*. ASCD yearbook: Learning with technology, 14: 47-71.
- Hargis, J. (2005). *Collaboration, Community and Project-Based Learning - Does It Still Work Online?*. Instructional Media, 32(2).
- Nickerson, Raymon S. (1984. September) . "Kind If Thinking Taught in Current Program,". Journal of Educational leadership. 42(1): 26-36
- Tuamsuk, K., Kwicien, K. and Sarawanawong, J. (2013). *A University Library Management Model for Students' Learning Support*. The International Information & Library Review, 45(3-4), 94-107. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.iilr.2013.10.002>